

АНАЛІЗ КОН'ЮНКТУРИ ТА ТЕНДЕНЦІЙ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ РИНКУ ЗОЛОТА

Пухальська А.П., к.е.н., асистент, Коротаєва О.В.

*Запорізький національний університет,
Україна, 69600, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 66*

nastyapuh20@mail.ru, korolga92@mail.ru

У статті розглянуто сучасний стан ринку золота: вказано міжнародні ринки золота, основні учасники, структура видобутку золота у світі (провідні країни-виробники золота). Наведене визначення ринку золота. Проаналізовано світовий попит на золото: вказано, які фактори впливають на курс золота, структуру попиту на золото у світі, лідери споживання золота. Наведена динаміка коливань цін на золото на міжнародному ринку. Проаналізовано рівень видобутку золота у світі, а також в Україні. Основними виробниками золота у світі є Китай, Австралія, Росія, США, Перу, ПАР, Канада, Мексика, Гана, Індонезія. Вказано основні родовища золота в Україні. Проведено аналіз ринку золота України: кількість операцій, що відбуваються на ринку золота, ціна на золото, роль основних учасників (комерційні банки, ломбарди). Визначено роль центральних банків на ринку золота різних країн світу, а особливо тих центральних банків, які володіють великими запасами золота. Проаналізовано загальний обсяг виробів з дорогоцінних металів. Наведено основні чинники, що впливають на коливання ціни золота, зокрема як саме вплинула фінансова криза 2008 р. на ціну золота, як при цьому змінилося виробництво ювелірних виробів в Україні. Вказані перспективні форми вкладення на ринку золота, а також прогноз цін на золото в 2014-2015 рр. Проаналізовано золотовалютні резерви провідних країн світу: їх загальний обсяг, тенденції та чинники, що впливають на їх зміну. Проаналізовано золотовалютні резерви України: динаміка протягом останніх років. Встановлено, що при нестабільному та кризовому розвитку економіки золото виступає одним із найкращих способів вкладення коштів. Тому важливим аспектом золотовалютних відносин є інвестування в дорогоцінні метали, адже вони протягом тривалого часу залишаються найбільш надійним та стабільним методом підвищення рівня економіки: зростання платоспроможності та забезпеченості країни.

Ключові слова: ринок золота, курс золота, дорогоцінні метали, світовий попит, динаміка цін.

Пухальская А.П., Коротаева О.В. АНАЛИЗ КОНЪЮНКТУРЫ И ТЕНДЕНЦИЙ СОВРЕМЕННОГО РАЗВИТИЯ РЫНКА ЗОЛОТА / *Запорожский национальный университет, Украина*

В статье рассмотрено современное состояние рынка золота: указаны международные рынки золота, основные участники, структура добычи золота в мире (ведущие страны – производители золота). Приведены определения рынка золота. Проанализирован мировой спрос на золото: указано, какие факторы влияют на курс золота, структуру спроса на золото в мире, лидеры потребления золота. Также в статье приведена динамика колебаний цен на золото на международном рынке. Проанализирован уровень добычи золота в мире, а также в Украине. Основными производителями золота в мире является Китай, Австралия, Россия, США, Перу, ЮАР, Канада, Мексика, Гана, Индонезия. Указаны основные месторождения золота в Украине. Проведен анализ рынка золота в Украине: количество операций, происходящих на рынке золота, цена на золото, роль основных участников (коммерческие банки, ломбарды). Определена роль центральных банков на рынке золота разных стран мира, а особенно центральных банков, которые обладают большими запасами золота. Проанализирован общий объем изделий из драгоценных металлов. Приведены основные факторы, влияющие на колебания цены золота, в частности как повлиял финансовый кризис 2008 г. на цену золота, как при этом изменилось производство ювелирных изделий в Украине. Указаны перспективные формы вложения на рынке золота, а также прогноз цен на золото в 2014-2015 гг. Проанализированы золотовалютные резервы ведущих стран мира: их общий объем, тенденции, факторы, влияющие на их изменение. Проанализированы золотовалютные резервы Украины: динамика в последние годы. Приведены перспективные формы инвестирования золота. Установлено, что при нестабильном и кризисном развитии экономики золото выступает одним из лучших способов вложения средств. Поэтому важным аспектом золотовалютных отношений является инвестирование в драгоценные металлы, ведь они в течение длительного времени остаются наиболее надежным и стабильным методом повышения уровня экономики: рост платежеспособности и обеспеченности страны.

Ключевые слова: рынок золота, курс золота, драгоценные металлы, мировой спрос, динамика цен.

Pukhalska A.P., Korotaieva O.V. CONDITIONS AND TRENDS ANALYSIS OF MODERN GOLD MARKET / *Zaporizhzhya National University, Ukraine*

The article reviews the current state of the gold market: are international gold market, the main actors, the structure of gold production in the world (the leading gold producing countries). However determine the gold market. Analysis of the global demand for gold: unspecified factors affecting gold rate, the structure of demand for gold in the world, the leaders of the consumption of gold. Also, the article describes the dynamics of fluctuations in gold prices in the international market. Proanalizovano level of gold production in the world and in Ukraine. The main producers of gold in the world are China, Australia, Russia, USA, Peru, South Africa, Canada, Mexico, Ghana, Indonesia. Shows the main gold deposits in Ukraine. The analysis of the gold market in Ukraine: the number of transactions taking place in the gold market, gold price, the role of main actors (commercial banks, pawn shops). The role of central banks in the gold market around the world, especially those central banks that have large reserves of gold. Analyzed the total amount of precious metals. The basic factors affecting the gold price fluctuations, particularly as it is affected by the financial crisis of 2008. These advanced forms of investing in the gold market and gold price forecast in 2014-2015 he analyzed the gold reserves of the leading countries of the world: their total volume, trends, factors affecting their shift. Analysis of international reserves Ukraine dynamics in recent years. It is concluded that under unstable and crisis of the economy, gold has been one of the best ways to invest. Therefore, an important aspect of the relationship is gold investing in precious metals, as they are for a long time remain the most reliable and stable method of improving the economy: increase the solvency and security of the country.

Key words: gold market, gold rate, precious metals, world demand, price dynamics.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Золото тривалий час було однією з форм міжнародних грошей і становило основу світової валютної системи. Криза Бреттон-Вудської системи призвела до офіційної демонетизації золота, тобто з його вартістю не пов'язана жодна валюта. Проте і зараз золото являє собою особливий товар, є одним з провідних фінансових інструментів, торгівля яким зосереджена на спеціальних ринках. Особливість золота визначається, перш за все, тим, що воно є не тільки цінним сировинним товаром, але й реальним резервним та фінансовим активом. Золотий запас країн залишається основним істотним фактором його економічної стабільності. До того, під час коливань ринкової кон'юнктури та спаду економічних циклів вартість золота має тенденцію до збільшення. Зростаюча роль золота в умовах нестабільності світової фінансової системи, інтегративна природа ринку золота обумовлюють необхідність поглиблення аналізу його сутності з виявленням сучасних характерних особливостей, чітким позиціонуванням у глобальній ринковій системі та визначенням перспектив розвитку в процесі фінансової глобалізації. Питання дослідження обсягів світового виробництва та попиту, вивчення кон'юнктури сучасного ринку золота, його тенденцій розвитку становить актуальність даного дослідження.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Важливе значення золота в економіці та його роль як важливого інструмента для інвестування зумовило постійну увагу дослідників. Серед зарубіжних авторів особливої уваги заслуговують праці: П. Бернстайна [1], Ділан Грайс [2]. П. Бернстайн розповідає про формування та затвердження золотого стандарту в контексті ролі золота в людській цивілізації - ролі економічній, містичній і моральній. Багато українських дослідників аналізують ситуацію щодо процесів становлення та розвитку ринку золота в Україні, зокрема питання дослідження тенденцій розвитку сучасного ринку золота перебувають у полі зору вітчизняних вчених В. Мельника [3], С. Варфоломєєва [4], А. Святненкова [5], Н. Вернера [6] тощо. Вони торкаються питань оцінки та аналізу таких факторів, як: динаміка цін на золото, дохідність інструментів ринку золота, детермінанти ціноутворення на ринку дорогоцінного металу.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є оцінка цінового тренду на золото, виявлення тенденцій та прогнозів, які притаманні світовому ринку золота, та факторів, що впливають на ринок золота на сучасному етапі його функціонування.

Завданнями цієї статті є дослідження міжнародних ринків золота, основних учасників, структури видобутку золота у світі; аналіз світового попиту на золото. Одним з необхідних завдань є дослідження динаміки коливань цін залежно від рівня видобутку золота у світі основними виробниками. Здійснення аналізу вітчизняного ринку золота дозволить визначити кількість операцій, ціну на золото, роль основних учасників (комерційні банки, ломбарди), чинники, що впливають на коливання ціни золота, перспективні форми вкладення на ринку золота, а також прогноз цін на золото в 2014-2015 рр. Аналіз золотовалютних резервів провідних країн світу дозволить визначити загальний обсяг, тенденції та чинники, що впливають на їх зміну та динаміку останніх років.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Світовий ринок золота являє собою сукупність міжнародних і внутрішніх ринків по всьому світу, які здійснюють торгівлю фізичним золотом і похідними інструментами.

Ринок золота – це торгово-фінансовий центр регулярної торгівлі золотом на умовах ринкової ціни. Такі центри являють собою об'єднання великих банків, бірж дорогоцінних металів і спеціалізованих організацій з торгівлі золотом, його очищення і виготовлення злитків [7].

На даний час у світі функціонує більше 50 ринків золота, зокрема необхідно виділити такі регіональні ринки золота [8]:

- у Західній Європі – 11 ринків, найбільші з яких знаходяться в Лондоні (Великобританія), Цюріху (Швейцарія), Парижі (Франція), Женеві (Швейцарія) і Франкфурті (Німеччина);
- в Азії – 19 ринків; найбільш жвавими за обсягами і кількістю продажів – у Токіо (Японія) і Бейруті (Ліван), Гонконзі (КНР);
- в Америці – 14 ринків, з яких 5 найбільших ринків золота функціонують у США;
- в Африці функціонує 8 ринків.

Міжнародні ринки золота розташовані в таких містах, як Цюріх (Швейцарія), Гонконг (КНР), Лондон (Великобританія), Нью-Йорк (США), Дубай (ОАЕ).

Учасниками міжнародних ринків, як правило, є спеціалізовані компанії і великі банки, репутація і фінансовий стан яких не викликають сумнівів. На рис. 1 зображено основних учасників ринку золота. Оскільки на міжнародних ринках спектр операцій з золотом є достатньо широким, до учасників висуваються високі вимоги.

Рис. 1. Учасники ринку золота

Операції з дорогоцінними металами, великі за обсягами, проводяться на ринках цілодобово, є оптовими, що забезпечується широко розгалуженою клієнтською мережею, яка має відношення до золота. Для операцій немає жорстких регламентацій, правила встановлюють самі учасники ринку [9].

Перспективними формами вкладення на ринку золота є:

- інвестиції в золоті зливки, які легко зберігати в банках, – найбільш поширена й найбільш зручна з точки зору здійснення операцій на організованому ринку;
- придбання монет, які можуть розглядатися як предмети антикваріату і як специфічна форма золотих злиwkів, вартість яких постійно зростає. На відміну від рідкісних колекційних (пам'ятних, ювілейних) монет, інвестиційні монети як різновид золотих злиwkів мають вартість, що мало відрізняється від вартості золота, що в них міститься; відкриття депозитних рахунків у банківських металах (відсотки можуть бути виплачені залежно від бажання клієнта – «металом» або готівкою);
- «золоті облігації» (цінні папери, які забезпечені золотом), при цьому інвестор отримує можливість придбати облігацію і як фондовий актив, і як джерело потенційних доходів від зміни ціни золота. Облігація, прив'язана до ціни золота на ринку, дозволяє отримати ту комбінацію дохідності та ризику, на яку сподівається інвестор;
- придбання акцій золотовидобувних компаній, прибутковість яких інвестор оцінює як таку, що прив'язується до динаміки цін безпосередньо на золото. Тобто зростання вартості золота спонукає до збільшення видобутку й поставки золота на ринок, зростання прибутків золотовидобувних компаній, обсягів дивідендів та курсу їхніх акцій. Ще одним мотивом вкладання коштів є можливість отримати додаткові кошти в разі збільшення прибутковості золотовидобувних компаній;
- придбання деривативів на золото, які дозволяють хеджувати цінові коливання на дорогоцінний метал, опосередковано захищати інвестицію.

Основним джерелом пропозиції золота є його видобуток. Зауважимо, що видобуток золота у світі у 2013 році збільшився на 5% до 3 тис. тонн, проте світова пропозиція знизилася на 2% до 4,34 тис. тонн в основному за рахунок зниження вторинного виробництва на 14% до 1,37 тис. тонн. Основними виробниками золота є Китай, Австралія, Росія, США, Перу, ПАР, Канада, Мексика, Гана, Індонезія. Динаміка видобутку золота зазначеними країнами наведена в табл. 1.

Таблиця 1 – Динаміка змін видобутку золота провідними країнами світу, тонни

Країна	2013	2012	зміни в %
Китай	437.3	413.1	6
Австралія	259.4	251.4	3
Росія	237.8	230.1	3
США	226.9	231.3	-2
Перу	182.2	180.4	1
ПАР	168.8	177.3	-5
Канада	128.3	108.0	19
Мексика	101.2	102.8	-2
Гана	97.8	95.8	2
Індонезія	94.8	89.0	7

Отже, як видно з табл. 1, перше місце по видобутку золота посідає Китай – 437,3 т на рік за підсумками 2013 року, що на 6% більше ніж у 2012 році. Видобуток золота в Австралії досяг у минулому 2013 році 10-річного максимуму, оскільки низькі ціни на золото змусили золотодобувні компанії розпочати пошук родовищ з високим вмістом

дорогоцінного металу в руді. Останнє в рейтингу місце за видобутком золота посідає країна Індонезія з видобутком 94,8 т у 2013 році та відповідно 89 т у 2012 році, що на 7% більше, ніж у 2012 році.

За даними аналітичного агенства Bloomberg Industries, Центральний банк Китаю може володіти порядком 2,71 тис. тонн золота, причому 622 тонни банк купив в 2013 р. Золотовалютні резерви Китаю 2013 року збільшилися на 3,09% – до 3,82 трлн дол. Зростанню обсягу резервів сприяли значне зміцнення обмінного курсу юаня до долара, різниця ставок прибутковості в Китаї і за кордоном, а також порівняльна легкість залучення капіталу на зовнішніх ринках [10]. У США найнижчий рівень золотовалютних резервів серед розвинених країн – 130,8 млрд. доларів, всього 2% від світових резервів, тоді як частка США у світовому ВВП становить близько 20%. Звичайно, ніякого парадоксу тут немає – вся справа в економічній потужності: США виробляють щорічно товарів і послуг більш ніж на 12,5 трлн. доларів, накопичивши при цьому 11 трлн. американських активів за кордоном. Власне, це і є їх головний резерв, причому не тільки валютний. Золотовалютні резерви НБУ на 1 квітня 2014 року склали 15,080 млрд дол., що на 2,47% або на 382 млн дол. Менше показника на 1 березня в 15,462 млрд дол., з початку поточного року резерви скоротилися на 26,14%, або на 5,336 млрд дол. У 2013 році резерви НБУ знизилися на 16,83%, або на 4,130 млрд дол. – до 20,416 млрд. дол.

Світовий попит на золото у 2013 році впав на 15% до 3,756 тис. тонн порівняно з 2012 роком за рахунок зниження інвестиційного попиту вдвічі і покупок золота центральними банками на третину. У вартісному виразі попит впав на 28% до 170,422 млрд доларів, зокрема, за рахунок зниження середньої ціни золота на 15% порівняно з 2012 роком до 1411 доларів за унцію. Ювелірний попит у світі зріс у 2013 році на 17% до 2,2 тис. тонн на 100,2 млрд доларів, проте інвестиційний попит – знизився у два рази до 773,3 тонни на 35 млрд доларів.

Центральні банки країн світу четвертий рік поспіль залишаються нетто-покупцями золота. У 2013 році центробанки знизили купівлю золота на 32% до 368,6 тонни на 16,7 млрд доларів.

Інвестиційний попит у світі знизився в результаті чистого відтоку з фондів ETF, який склав 880,8 тонни золота на 40 млрд доларів. Це пояснюється тим, що спекулятивні інвестори (в основному в США) продовжують позбавлятися від інвестицій у золото. Відтік з фондів ETF був частково компенсований зростанням попиту на зливки монет із золота.

Падіння цін на золото спричинило значне збільшення попиту, особливо з боку найбільших споживачів – Індії і Китаю [11].

Отже, можна провести паралелі між сучасним ринком золота та усіма провідними показниками світового фінансового ринку. Головними факторами, які впливають на курс золота є [12]:

1. Зростання чи скорочення фізичного попиту та видобутку провідними виробниками.
2. Ціна на нафту та продукцію інших товарних груп. Підвищення ціни на нафту призведе до зростання ціни на інші види сировини, зокрема ціни на золото.
3. Світові фінансові індекси. Індекс Dow Jones – середній показник курсів акцій групи найбільших компаній США. В умовах спаду виробництва американської економіки простежується тенденція недовіри інвесторів до фондового ринку США. У таких умовах аналіз відношення індексу Dow Jones до ціни на золото відображає різке зростання вартості золота.

4. Курс долара. Ціна золота, виражена в доларах США, є відображенням позиції цієї валюти і прямо реагує на щонайменші зміни її курсу.

Попит на золото в Китаї за підсумками 2013 року зріс на 32% до 1,12 тис. тонн на загальну суму 51,6 млрд доларів. В Індії попит також збільшився на 13% до 975 тонн на загальну суму 44,7 млрд доларів [13]. Китай у 2013 р. вперше випередив Індію з виробництва ювелірних виробів, яке збільшилось майже на 30% до 724 тонн. Встановлено, що особливим попитом у Китаї користуються ювелірні прикраси, вироблені з "чистого золота" (24 карата, або 999,9 проби).

Що стосується ринку дорогоцінних металів України, загальна конструкція представлена як модель, що складається із взаємопов'язаних секторів [14]:

- біржового ринку фізичних дорогоцінних металів у стандартизованій формі та ринку страхових контрактів;
- міжбанківського ринку банківських металів;
- роздрібного ринку банківських металів;
- ринку ювелірних виробів (гуртового та роздрібного).

Середня ціна на золото на світовому ринку у 2013 році склала 1411 дол/унція, що на 15% нижче рівня 2012 року.

Ціна на золото відображає загальносвітову економічну ситуацію, вартість золота завжди була індикатором ефективності або збитковості альтернативних інвестиційних інструментів. Так, у період зростання обіговості коштів, а також широкого застосування різних інструментів приросту капіталу золото падає в ціні. І навпаки, в разі стагнації економіки, її відкату або ж рецесії, золото сприймається інвесторами як найбільш стабільний і ліквідний інструмент фіксації капіталу і його подальшого заощадження. У грудні 2008 р. ціна на майже однакові ювелірні вироби в українських магазинах відрізнялася у 2 рази: деякі виробники збільшили вартість 1 г золота у виробках до 300–350 грн (для прикрас без каменів). Що ж стосується виробів з діамантами, ціна на які прив'язується не тільки до вартості благородного металу, а також імпортованих виробів, то в даному випадку відбувалось або "заморожування" ціни, або синхронізація з курсом, що складався на день продажів. У результаті цього темпи роздрібних продажів скоротилися вдвічі в грошовому виразі, а в кількісному – і в 3–4 рази.

Найбільше ця ситуація відбилась на ювелірних виробках масою 3–6 г без вставок або із синтетичними/напівдорогоцінними каменями вартістю до 200 дол. США. Такі речі в останні роки собі дозволяли покупці з доходом 1 тис. дол. США і навіть менше, а ці покупки становлять до 75 % обсягу ювелірного ринку. Така ж тенденція спостерігалася з товарами середнього цінового сегменту – 200–600 дол. США за виріб (до 20% ринку). Найменше криза відобразилась на продажах елітної продукції (від 600 дол. США; до 5% обсягу ринку), і залежно від регіону спад становив 10–35%. Слід зазначити, що у зв'язку із цим деякі ювелірні підприємства перейшли на вироби масою 2,2–3,2 г замість колишніх 4–6 г. У підсумку виробництво здебільшого зупинилось. Хоча, за даними Міністерства фінансів, у грудні 2008 р. в Україні великого скорочення виробництва ювелірних виробів не було, на 10–15% зменшилися обсяги клеймування виробленої продукції в Донецькій області і на 20% – у Луганській. Таким чином, за 2008 р. обсяг виготовлених ювелірних виробів в Україні становить 71 т, або 19 млн 350 тис. штук [15].

Станом на 2012 р. українська ювелірна галузь представлена близько 7500 суб'єктами господарювання, понад 99% – недержавної форми власності. У 2000-2008 роках галузь набирала обертів, досягнувши обсягів виробництва ювелірних виробів понад 100 т на рік. У 2008-2012 рр. спостерігався спад обсягів ювелірного виробництва, падіння

попиту на ювелірні вироби. У 2013 році загальні обсяги виробів з дорогоцінних металів поданих на випробування, клеймування та експертизу до органів державного пробірного контролю склали 14,2 млн. шт. виробів з дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння масою 46,3 тонн, що більше аналогічних показників минулого року на 18,0% та 15,1% відповідно [16].

Ціна золота, що формує відповідний попит як банків, так і інвестиційних фондів, є інструментом для страхування своїх заощаджень від коливань на фінансових ринках. Зауважимо, що при можливій нестабільності на фінансовому світовому ринку, ціна золота тільки зростатиме. Здійснюючи операції на ринку золота в Україні, необхідно враховувати його кон'юнктуру та нерозвиненість багатьох аспектів, проте попит на золото в Україні зростає кожного року.

Золото в Україні зосереджене у двох географічних районах – на Закарпатті й на Українському щиті. Один з них – Майське родовище у Савранському районі (було відкрите у 1991 році), поки що законсервоване, і роботи на ньому припинені. Інше – Мужіївське родовище – теж не працює. Його діяльність призупинена з 2006 року через численні проблеми, пов'язані з екологічною ситуацією та фінансуванням. Максимальний видобуток золота в Мужіївському родовищі становив 182 кг у 2005 році. Усього за 7 років роботи (1999-2005 рр.) Мужіївської фабрики було видобуто 646,4 кг і перероблено 292, 711 тонни руди [17].

Найбільш важливим фактором, що може обмежувати потенційне зниження цін на золото, стане зменшення різниці між цінами на золото і витратами на виробництво у найбільш високо витратних гірничодобувних компаній світу. Якщо ціни опустяться приблизно до 1150 дол./унція, виробники потраплять під сильний тиск. І в цьому випадку ймовірно як зупинка підприємств, так і незаплановані перебої у виробництві.

Із плином часу точка беззбитковості буде підніматися все вище, реагуючи на зростання витрат на видобуток, викликаний, у свою чергу, зниженням якості руди, підвищенням важкодоступності золотих жил і підвищенням рівня заробітної плати та витрат на електроенергію. У цьому сенсі золотодобувний сектор може незабаром придбати характеристики, які в останні два роки домінують у секторі платини, а саме закриття виробництва на тлі падіння цін нижче рівня витрат, а також страйки та інші конфлікти, які обмежують виробництво і утримують ціни від падіння.

З урахуванням усіх цих факторів аналітики Natixis вважають, що у 2014 і 2015 рр. середня ціна на золото перевищить рівень витрат (1150 дол./унція). Згідно з базовим прогнозом аналітиків банку, у 2014 році середня ціна на золото складе 1240 дол./унція, а в 2015р. – 1250 дол./унція [18].

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ

Таким чином, за результатами дослідження необхідно зробити такі висновки:

1. Світовий ринок золота є сукупністю міжнародних і внутрішніх ринків по всьому світу, які здійснюють торгівлю фізичним золотом і похідними інструментами, що реагує на фінансово-економічний розвиток країн. Основними учасниками ринку золота є банківський сектор, біржі, ринок фізичного металу, промисловість, посередники, дилери, золотовидобувники.
2. Ціна на ринку золота залежить від вартості видобутку золота. При цьому видобуток золота у світі зменшується, витрати підвищуються, що призведе до значного подорожчання золота. Попит у світі на золото підвищується. Яскравим прикладом є Китай, де у 2013 році попит зріс на 32% до 1,12 тис. тонн на загальну суму 51,6 млрд доларів.

3. Роль центральних банків на ринку золота різних країн світу, а особливо тих центральних банків, які володіють великими запасами золота, є одним з найважливіших інструментів реалізації інтересів країн, що має суттєвий вплив не тільки на формування ціни золота, тенденції його використання як міжнародного фінансового резервного активу, але й в кінцевому результаті має суттєвий вплив на розвиток світової економіки.

4. Ринок золота в Україні характеризується нестійким розвитком та невеликою кількістю операцій за обсягом, які здійснюються в основному комерційними банками, ломбардами. У 2013 році в Україні загальні обсяги виробів з дорогоцінних металів поданих на випробування, клеймування та експертизу до органів державного пробірного контролю склали 14,2 млн. шт. виробів з дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння масою 46,3 тонн, що більше аналогічних показників минулого року на 18,0% та 15,1% відповідно.

5. У наш час, при нестабільному та кризовому розвитку економіки, золото виступає одним з найкращих способів вкладення коштів. Тому важливим аспектом золотовалютних відносин є інвестування в дорогоцінні метали, адже вони протягом тривалого часу залишаються найбільш надійним та стабільним методом підвищення рівня економіки: зростання платоспроможності та забезпеченості країни.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бернстайн П. Власть золота. История наваждения / П. Бернстайн ; [пер. с англ.]. — М. : Олимп-Бизнес, 2004. — 212 с.
2. Грайс Ділан. Ринок золота оздоровився [Електронний ресурс] / Ділан Грайс. — Режим доступу : <http://www.firtka.if.ua/?action=show&id=34811>.
3. Мельник В. В. Міжнародна інвестиційна діяльність : навч. посіб. / В. В. Мельник, В. В. Козюк. — Тернопіль : Карт-бланш, 2003. — 249 с.
4. Варфоломеев С. Ринок інвестицій в золото для українських інвесторів : аналітичний огляд / С. Варфоломеев. — К., 2003. — 41 с.
5. Святненко А. Золоті інвестиції. Коштовні метали торік стали третім за дохідністю фінансовим інструментом для українців / А. Святненко. — Дзеркало тижня. — 2007. — № 7 (636). — С. 7—13.
6. Вернер Н. Шлях золота / Н. Вернер // Український діловий тижневик "Контракти". — 2007. — № 20. — С. 6—15.
7. Мировой рынок золота [Электронный ресурс] / In Zoloto. — Режим доступа : <http://inzoloto.ru/investicii-v-zoloto/mirovoj-rynok-zolota>.
8. Мировой рынок золота. Энциклопедия инвестора [Электронный ресурс] / сайт "Академик". — Режим доступа : <http://investments.academic.ru>.
9. Рынки золота [Электронный ресурс] / Financial services provided by InstaForex Companies Group Copyright. — Режим доступа : <http://instaforex.com.ua/ru/gold.php>.
10. Китай збільшив золотовалютні резерви до \$3,82 трлн [Електронний ресурс] / Портал бізнес-ідей. — Режим доступу : http://business-tv.com.ua/news/kitai_zbilshiv_zolotovalyutni_rezervi_do_3_82_trln-108.html.
11. Gold Demand Trends [Електронний ресурс] / World Gold Council. — Режим доступу : <http://www.gold.org/supply-and-demand>.
12. Портянко О. П. Вплив мита і податків на кон'юктуру ринку ювелірних виробів України [Електронний ресурс] / О. П. Портянко. — Режим доступу : http://esteticamente.ru/portal/Soc_Gum/itpm/2011_1/Por_ko.htm.
13. Блащук Ю. Деякі міркування щодо ринку дорогоцінних металів в Україні / Ю. Блащук // Вісник НБУ. — 2000. — № 7. — С. 54—56.
14. Житний П. С. Проблеми та перспективи інвестування в золото / П. С. Житний, С. А. Дайнеко // [Електронний ресурс]. — Режим доступу : archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_gum/fkd/2010_1/index.html.

15. Інформаційне агенство УНІАН. Світовий попит на золото за рік впав на 15% [Електронний ресурс] / УНІАН. — Режим доступу : <http://economics.unian.ua/finance/885466-svitoviy-popit-na-zoloto-za-rik-vpav-na-15.html>.
16. Державна пробірна служба України. Інформаційно-аналітичні матеріали про діяльність ювелірної галузі України у 2013 році [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://assay.gov.ua/denj1.nsf>.
17. Економіка. Новини. Офіційний сайт міста Ужгород [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.uzhgorod.net.ua>.
18. Аналіз цінового тренда на ринку золота. Історія цінових злетів і падінь [Електронний ресурс] / Золото и деньги. — Режим доступу : <http://www.dragmet.com.ua/uk/rynok-zolota-analiz-tsinovykh-tendentsiy-ta-rozvytku-infrastruktury.html>.

REFERENCES

1. Bernstajn, P. (2004), *Vlast' zolota, Ystoryia navazhdenyia* [Power of gold. History crazes], Translated by Olympus Business, Moscow, Russia.
2. Hrajs, Dilan, “The gold market is healthier”, available at: www.firtka.if.ua/?action=show&id=34811 (access March 20, 2014).
3. Mel'nyk, V.V. and Koziuk, V.V. (2003), *Mizhnarodna investytsijna diial'nist'* [International investing activities], Kart-blansh, Ternopil, Ukraine.
4. Varfolomieiev, S. (2003), *Rynok investytsij v zoloto dlia ukrains'kykh investoriv* [The market for gold investment in Ukrainian investors], Kyiv, Ukraine.
5. Sviatnenko, A. (2007), Gold investment. The precious metal last year became the third-yield financial instrument for Ukrainian, *Dzerkalo tyzhnia*, vol. 636, pp. 7-13.
6. Verner, N. (2007), “Path of gold”, *“Ukrains'kyj dilovyj tyzhnevyyk "Kontrakty"”*, vol. 20, pp. 6-15.
7. Inzoloto / “World gold market”, available at: <http://inzoloto.ru/investicii-v-zoloto/mirovoj-rynok-zolota> (access April 10, 2014).
8. Academic / “World gold market”, *Entsyklopedyia ynvestora*, available at: <http://investments.academic.ru> (access April 2, 2014).
9. Instaforex / “Gold markets”, available at: <http://instaforex.com.ua/ru/gold.php> (access April 1, 2014).
10. Business-tv / “China increased its gold reserves to \$3.82 trillion”, available at: http://business-tv.com.ua/news/kitai_zbilshiv_zolotovalyutni_rezervi_do_3_82_trln-108.html (access April 12, 2014).
11. World Gold Council / “Gold Demand Trends”, available at: www.gold.org/supply-and-demand (access April 12, 2014).
12. Portianko, O.P., “Effect of duties and taxes on market conditions jewelery Ukraine”, available at: http://esteticamente.ru/portal/Soc_Gum/itpm/2011_1/Por_ko.htm (access April 7, 2014).
13. Blaschuk, Y.U. (2000), “Some observations on the precious metals market in Ukraine”, *Visnyk NBU*, vol. 7, pp. 54-56.
14. Zhytnyj, P.Ye. and Dajneko, S.A., (2010), “The problem is the gold prospects investuvannya”, available at: archive.nbu.gov.ua/portal/Soc_gum/fkd/2010_1/index.html (access April 10, 2014).
15. Informatsijne ahenstvo UNIAN. “The global demand for gold for the year fell by 15%”, available at: <http://economics.unian.ua/finance/885466-svitoviy-popit-na-zoloto-za-rik-vpav-na-15.html> (access April 4, 2014).
16. Derzhavna probirna sluzhba Ukrainy. “Informational materials about the activities of the jewelry industry in Ukraine in 2013”, available at: <http://assay.gov.ua/denj1.nsf> (access April 5, 2014).
17. Uzhgorod / “Economics. News”, available at: www.uzhgorod.net.ua (access April 5, 2014).
18. Gold and money / “Analysis of the trend in the gold market. History of price rises and falls”, available at: www.dragmet.com.ua/uk/rynok-zolota-analiz-tsinovykh-tendentsiy-ta-rozvytku-infrastruktury.html (access April 8, 2014).